

Studying the Effectiveness of Using Group Counseling With a Transactional Behavior Analysis Approach on the Components of Adjustment (Social, Emotional, Educational) of Female Students in Ardabil City, Academic Year2025-2026

Rana Tahmasebi^{*1}, Maryam Keshizadeh², Fereshteh Ashayeri³, Mina Talei⁴

¹ Bachelor of Education (Primary Education Orientation), Urmia University of Education

² Bachelor of Psychology, Payam Noor, Meshginshahr Branch

³ Master's degree in Clinical Psychology, University of Mohaghegh Ardabili (Ardabil Branch)

⁴ B.A. in Persian Language and Literature, Payam Noor University, Meshginshahr Branch, Iran

* **Corresponding author:** shahrkhnmt@gmail.com

Received: 2026-01-17

Accepted: 2026-02-22

Abstract

Adaptability plays an important role in ensuring mental and physical health and allows an individual to adapt to new situations and conditions and provide appropriate responses. Given the importance of social, emotional, and educational adaptation in students' academic success and psychological development, the use of group counseling interventions, especially with the approach of transactional behavior analysis (TA), can be considered as an effective method for strengthening these skills. The aim of this study was to investigate the effect of group counseling with the approach of transactional behavior analysis on the components of social, emotional, and educational adaptation of female secondary school students. This study was designed as an experimental method with an experimental and control group. The statistical population included all female secondary school students in Ardabil city, and a sample of 30 students who had obtained the lowest adaptation scores were randomly selected and replaced in two experimental and control groups. The measurement tool was the Sinha and Singh Adaptability Questionnaire, which includes 60 questions in three areas of social, emotional, and educational adaptation. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics including analysis of covariance and independent groups t-test. The findings showed that group counseling with the interaction analysis approach had a significant effect on increasing students' adjustment in all three social, emotional and educational components ($F=4.56$, $P<0.05$). These results indicate that the aforementioned method has the ability to improve students' adjustment skills and promote their social interactions and academic success. The conclusion of the study indicates that group counseling with the interaction analysis approach, as an effective and operational intervention in schools, can play a key role in strengthening students' adjustment, preventing social and emotional maladjustments and improving academic performance, and the use of this method in school-based psychology programs is recommended.

Keywords: Adaptation, Group counseling, Social adaptation, Emotional adaptation, Educational adaptation

© 2023 Journal of Mental Health in School (JMHS)

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2023 The Authors.

How to Cite This Article: Tahmasebi, R & et al. (2026). Studying the Effectiveness of Using Group Counseling With a Transactional Behavior Analysis Approach on the Components of Adjustment (Social, Emotional, Educational) of Female Students in Ardabil City, Academic Year2025-2026. *JMHS*, 3(4): 88-96.

بررسی اثرگذاری استفاده از مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر مولفه های سازگاری (اجتماعی، عاطفی، آموزشی) دانش آموزان دختر شهرستان اردبیل سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴

رعنا طهماسبی^{۱*}، مریم کشی زاده^۲، فرشته عشایری^۳، مینا طالعی^۴

^۱ کارشناسی علوم تربیتی (گرایش آموزش ابتدایی) دانشگاه فرهنگیان ارومیه، ارومیه، ایران
^۲ کارشناسی روانشناسی پیام نور واحد مشگین شهر، اردبیل، ایران
^۳ کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی دانشگاه محقق اردبیلی (واحد اردبیل)، اردبیل، ایران
^۴ کارشناسی زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور واحد مشگین شهر، ایران
 * نویسنده مسئول: shahrkhnmt@gmail.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۱۲/۰۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۱۰/۲۷

چکیده

توان سازگاری نقش مهمی در تأمین سلامت روانی و جسمانی دارد و به فرد امکان می‌دهد با موقعیت‌ها و شرایط جدید هماهنگ شود و پاسخ‌های مناسب ارائه دهد. با توجه به اهمیت سازگاری اجتماعی، عاطفی و آموزشی در موفقیت تحصیلی و رشد روانی دانش‌آموزان، استفاده از مداخلات مشاوره‌ای گروهی به ویژه با رویکرد تحلیل رفتار متقابل (TA) می‌تواند به عنوان یک روش مؤثر برای تقویت این مهارت‌ها مطرح شود. هدف این پژوهش، بررسی تأثیر مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر مولفه‌های سازگاری اجتماعی، عاطفی و آموزشی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهرستان اردبیل بود و نمونه‌ای ۳۰ نفری از دانش‌آموزانی که پایین‌ترین نمرات سازگاری را کسب کرده بودند، به صورت تصادفی انتخاب و در دو گروه آزمایش و کنترل جایگزین شدند. ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه سازگاری سینها و سینگ بود که شامل ۶۰ سؤال در سه حوزه سازگاری اجتماعی، عاطفی و آموزشی می‌باشد. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و آمار استنباطی شامل تحلیل کوواریانس و آزمون T گروه‌های مستقل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌ها نشان داد که مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل تأثیر معنی‌داری بر افزایش سازگاری دانش‌آموزان در هر سه مولفه اجتماعی، عاطفی و آموزشی داشته است ($P < 0.05$, $F = 56/4$). این نتایج بیانگر آن است که روش مذکور توانایی بهبود مهارت‌های سازگاری در دانش‌آموزان و ارتقای تعاملات اجتماعی و موفقیت تحصیلی آنان را داراست. نتیجه‌گیری پژوهش حاکی از آن است که مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل به عنوان یک مداخله مؤثر و عملیاتی در مدارس می‌تواند نقش کلیدی در تقویت سازگاری دانش‌آموزان، پیشگیری از ناسازگاری‌های اجتماعی و عاطفی و ارتقای عملکرد تحصیلی ایفا کند و استفاده از این روش در برنامه‌های روان‌شناسی مدرسه محور توصیه می‌شود.

واژگان کلیدی: سازگاری، مشاوره گروهی سازگاری اجتماعی، سازگاری عاطفی، سازگاری آموزشی

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه سلامت روان در مدرسه محفوظ است.

شیوه استناد به این مقاله: طهماسبی، رعنا؛ کشی زاده، مریم؛ عشایری، فرشته؛ طالعی، مینا. (۱۴۰۴). بررسی اثرگذاری استفاده از مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر مولفه های سازگاری (اجتماعی، عاطفی، آموزشی) دانش آموزان دختر شهرستان اردبیل سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴. فصلنامه سلامت روان در مدرسه، ۳(۴): ۹۶-۸۸.

توان سازگاری^۱ در انسان از جمله خصیصه‌هایی تلقی می‌شود که نقش اساسی در تأمین بهداشت روانی و جسمانی او دارد، زیرا مجموعه‌ای از کنش‌ها و رفتارها شرایط و موقعیت‌های جدید فراهم می‌آورد که آدمی قادر می‌شود با ارائه پاسخ‌های مناسب راه کمال را طی کند و این پیشرفت در مقوله روانی و جسمانی قابل مشاهده است، زیرا کارکرد مؤثر در نقش‌ها و تکالیفی که فرد برای آنها اجتماعی شده را به همراه می‌آورد. به تدریج که انسان رشد می‌کند به طور پیوسته باید ساختارهای روانی خود را از نو سازمان بدهد تا بتواند به گونه‌ای مؤثر با محیط خود برخورد نماید. به عبارت دیگر، قدرت سازگاری خود را بالا ببرد تا بتواند با محیط هماهنگ باشد. سازگاری مستلزم تعاملی است که در آن شخص به گونه‌ای نیازهای شخصی خود را در ارتباط عملی با انتظارات محیط هماهنگ می‌کند. Piaget معتقد است که این فرایند از طریق درون‌سازی یا جذب و برون‌سازی یا انطباق انجام می‌گیرد (وظیفه‌شناس، ۱۳۹۰). سازگاری متشکل از دو فرایند است: منطبق کردن خود با شرایط مشخص و تغییر شرایط برای منطبق کردن آن با نیازهای خود. منظور از سازگاری مؤثر فقدان بحران نیست، بلکه وضعیتی است که در آن به طور معمول انتظار می‌رود که استرس‌های زندگی مدیریت شده باشد (فتوی، ۱۳۹۰). Mcdonald (1985) می‌گوید: «وقتی می‌گوئیم فردی سازگار است که پاسخ‌هایی که او را به تعامل با محیطش قادر می‌کند، آموخته باشد و از نظر عاطفی نیز بتواند با آن تعامل نماید.» (فتونی، ۱۳۹۰). بنابراین طبق نظریات فوق سازگاری برای انسان یک ضرورت و امر حیاتی به شمار می‌آید از آنجا که انسان در گروه متولد می‌شود و در گروه زندگی می‌کند و اجتماعی می‌شود و در گروه کار می‌کند و حتی در گروه توان سازگاری خود را از دست می‌دهد و ناسازگار می‌شود، این سؤال پیش می‌آید که چرا در گروه این کارکرد را دوباره به دست نیاورد و درمان نشود. بر این اساس و به لحاظ اهمیت مشاوره و روان‌درمانی گروهی که نقش اساسی در جلوگیری از اتلاف وقت و هزینه به همراه دارد، در این پژوهش سعی بر آن است که تأثیر مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل (TA) بر سازگاری اجتماعی^۲، عاطفی^۳ و آموزشی دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گیرد. در بیانی دیگر سازگاری در فرهنگ روان‌شناسی، عبارت است از رابطه‌ای که هر ارگانسیم با محیط خود برقرار می‌کند. این اصطلاح معمولاً به سازگاری روان‌شناختی یا اجتماعی با توجه به معنای ضمنی مثبت آن اشاره دارد. یعنی فرد خوب سازگار یافته و این اصطلاح وقتی به کار برده می‌شود که فرد در یک فرایند جاری و غنی از رشد بالقوه خودش، درگیر است و به تغییرات محیطی به طرز مؤثری

واکنش نشان می‌دهد. این واژه از طرفی اشاره به یک حالت تعادل کامل بین ارگانسیم و محیط دارد. حالتی که در آن همه نیازها ارضاء شده‌اند و عملکردهای ارگانسمی به آسانی تحقق بخشیده می‌شوند (عیدیان، ۱۳۹۶).

سازگاری به فرایندهای روان‌شناسی که مردم را با تغییرات روزمره هماهنگ می‌کند، اشاره دارد (Weiten & Lloyd, 2008) به نقل از شهسواری، ۱۳۹۲) به زعم Sinha & Singh (1993) سازگاری عبارت است از ثبات عاطفی و جسارت در روابط اجتماعی و نیز علاقه به تحصیل و مدرسه در فرد که به صورت سازگاری عاطفی، سازگاری اجتماعی و سازگاری آموزشی نیز بیان شده است (Sinha & Singh, ترجمه کرمی، ۱۳۹۷) منظور از سازگاری اجتماعی داشتن رابطه صحیح و مطلوب با دیگران و سازگاری شخص با محیط خود می‌باشد که با تغییر دادن خود و یا محیط به دست می‌آید (پورافکاری، ۱۳۹۳) و به مکانسیم‌هایی که بوسیله آنها یک فرد ثبات عاطفی پیدا می‌کند سازگاری عاطفی اطلاق می‌گردد و سازگاری تحصیلی را به عنوان داشتن نگرشهای مثبت نسبت به اهداف تحصیلی وضع شده، کامل کردن شروط تحصیلی و اعتقاد فرد به مؤثر بودن تلاش برای رسیدن به درجات علمی بالاتر تعریف کرده‌اند (پور دهقان اردکانی، ۱۳۹۳). عوامل زیادی با سازگاری که یک ضرورت حیاتی برای انسان محسوب می‌شود در ارتباطند که مهمترین آنها «نحوه برقرار کردن ارتباط و تعامل با دیگران» می‌باشد. به عبارت دیگر، ارتباط و تعامل ناموفق باعث بوجود آمدن ناسازگاری در فرد خصوصاً در نوجوانان و جوانان که داشتن تعاملات اجتماعی به ارتباط با دیگران بویژه همسالان نقش مهمی در سلامت روانی آنها دارد، می‌شود (احمدی، ۱۳۹۵). از دیدگاه روانشناسی ارتباطات، کوچکترین واحد ارتباطی در اجتماع رابطه بین دو شخصیت است. Bern معتقد است که شخصیت هر انسانی از سه بخش که در ارتباط با یکدیگر هستند تشکیل می‌شود. کودک، والد و بالغ. بنابراین وقتی انسان می‌خواهد در جامعه سازگار باشد، باید ابتدا خصوصیات شخصیتی سه‌بعدی خود را بشناسد و سپس وارد اجتماع شود. آنگاه خصوصیات سه‌بعدی طرف مقابل را نیز به طور نسبی بشناسد تا بهتر بتواند با او ارتباط برقرار کند. چه اگر ندانیم چگونه و با کدام بعد و در چه موقعیتی رابطه انسانی برقرار کنیم، دچار شکست در تعامل اجتماعی شده و حالت سرخوردگی و ناکامی پیدا می‌کنیم و در نهایت با محیط انسانی خود ناسازگار می‌شویم (شفیع‌آبادی و ناصری، ۱۳۹۰). در همین رابطه در پژوهشی حاجی نصیر (۱۳۹۴) با عنوان «تأثیر مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر خود پنداره^۴ و منبع کنترل^۵ دانشجویان دختر دانشگاه‌های تهران به این نتیجه دست یافت

بین صفر و یک است. نمره صفر نشان‌دهنده سازگاری خیلی خوب و نمره ۶۰ نشان‌دهنده سازگاری خیلی ضعیف می‌باشد. این پرسشنامه در صدد آن است تا دانش‌آموزان دبیرستانی (گروه سنی ۱۴ تا ۱۸ ساله) با سازگاری خوب را از دانش‌آموزان با سازگاری ضعیف در سه حوزه سازگاری عاطفی، اجتماعی و آموزشی جدا سازد. پاسخگویی به سؤالات به صورت «بلی» و «خیر» است

شکل‌گیری پرسشنامه

شکل‌گیری این پرسشنامه بدین صورت می‌باشد که ابتدا فهرستی شامل ۲۴۸ سؤال که نشان‌دهنده مشکلات معنادار دانش‌آموزان در سه حوزه‌ی مذکور بود، تهیه شد. لیست سؤالات به ۲۰ داور که همه آنها روان‌شناسان شاغل بودند جهت قضاوت ارائه شد. که آنها هر یک از سؤالات را از جهت شایستگی قرار گرفتن در پرسشنامه مورد داوری قرار دادند. در نهایت فقط سؤالاتی نگه‌داری شد که همه داوران روی آنها اتفاق نظر داشتند. در نتیجه ۱۲ سؤال از ۱۰۰ سؤال حذف گردید. قبل از تجزیه و تحلیل، سؤالات پرسشنامه روی نمونه‌ای شامل ۲۴۸ دانش‌آموز دبیرستانی جهت رفع مشکلات زبان، اجرا شد تا اگر مشکلی در درک و روشنی سؤالات مختلف توسط آنها گزارش می‌شود، اصلاح گردد.

تجزیه و تحلیل سؤالات

جهت تجزیه و تحلیل سؤالات ۸۸ سؤال باقیمانده روی دو گروه A و B آزمودنی اجرا شد. گروه A را ۱۰۰ نفر دانش‌آموز دبیرستانی با سازگاری خوب و گروه B را ۱۰۰ نفر دانش‌آموز با سازگاری ضعیف تشکیل می‌دادند.

این گروه‌بندی از طرف تعدادی معلم که دانش‌آموزان را به خوبی می‌شناختند، انجام شد.

برای مقایسه پاسخ دو گروه نسبت به هر سؤال، از آزمون کای-اسکور استفاده شد. و ۱۴ سؤال از ۸۸ سؤال که بین دو گروه تمایز معناداری قائل نمی‌شدند، از آزمون حذف شد. و بدین ترتیب ۷۴ سؤال باقیمانده روی نمونه ۳۷۰ نفری از دانش‌آموزان دبیرستانی اجرا شد توزیع نمرات برای کل تست و برای سه حوزه آزمون هنجار یابی شد. نمرات، تفاوت معناداری از توزیع نرمال نداشتند. همبستگی دو رشته‌ای هر سؤال با کل نمره‌های پرسشنامه و با حوزه نمره‌های کل توسط رایانه محاسبه شد. و همبستگی دو رشته‌ای معنادار در سطح ۰/۰۰۱ به عنوان ملاک باقی ماندن هر سؤال تعیین شد و این کار باعث حذف ۱۴ سؤال از ۷۴ سؤال باقیمانده گردید. پرسشنامه ۶۰ سؤالی در فرم نهایی روی نمونه ۱۹۵۰ نفری (۱۲۰۰ پسر و ۷۵۰ دختر) از

که مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل با اطمینان ۹۹٪ بر تغییر خود پنداره و منبع کنترل دانشجویان مؤثر بوده است. با توجه به تحقیقات صورت گرفته اینکه نظریه تحلیل رفتار متقابل نظریه قابل فهم و پیشرفته روانشناسی درباره تفکرات، احساسات و ارتباطات افراد است و درک آن برای سنین نوجوانی راحت‌تر است و از طرفی رویکردی است که مفاهیم و متون آن برای گروه‌های درمانی طراحی شده (Corsini, 2008)، به نقل از شفیع‌آبادی، (۱۳۹۰) و نوجوانان گرایش شدیدی به شرکت در گروه دارند، در این پژوهش سعی شده است که تأثیر مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر سازگاری اجتماعی، عاطفی و آموزشی دانش‌آموزان سنجیده و مورد بررسی قرار گیرد.

مبانی نظری

روش پژوهش در این تحقیق روش آزمایشی می‌باشد که در دو گروه آزمایش و کنترل اجرا می‌شود. جامعه آماری این پژوهش، کلیه دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه مشغول به تحصیل در سال تحصیلی (۱۴۰۵-۱۴۰۴) در شهرستان اردبیل بودند.

در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای استفاده شده است که با توجه به حجم بالای جامعه یکی از مدارس دخترانه شهرستان اردبیل بصورت تصادفی انتخاب گردید. ابتدا یک مدرسه انتخاب شد سپس ۲۰۰ نفر از دانش‌آموزان این مدرسه به آزمون سازگاری سینه‌ها و سینه‌ها پاسخ دادند از بین پاسخ‌دهندگان از افرادی که پایین‌ترین نمره سازگاری را داشتند ۳۰ نفر به طور تصادفی انتخاب شدند که ۱۵ نفر در گروه آزمایشی و ۱۵ نفر در گروه کنترل به طور تصادفی جایگزین شدند. در این پژوهش جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی نظیر جدول، نمودار، درصد، فراوانی و انحراف استاندارد استفاده گردید. همچنین جهت تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها از شاخص‌های آمار استنباطی نظیر تحلیل کوواریانس و آزمون T گروه‌های مستقل استفاده گردید.

ابزار اندازه‌گیری و روایی و پایانی آن

ابزار مورد استفاده در این پژوهش جهت جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه سازگاری Sinha & Singh بود که مشخصات آن بدین شرح است:

پرسشنامه سازگاری Sinha & Singh

این پرسشنامه در سال ۱۹۹۳ توسط Sinha & Singh جهت تعیین میزان سازگاری دانش‌آموزان دبیرستانی طراحی و تنظیم گردید. این پرسشنامه شامل ۶۰ سؤال است که ارزش هر سؤال

پایائی پرسشنامه

ضریب پایایی به سه طریق به شرح جدول ۱ تعیین گردید (به نقل از کرمی، ۱۳۹۷).

دانش‌آموزان دبیرستان که بصورت تصادفی انتخاب شده بودند، اجرا شد. توزیع نمره‌ها با استفاده از فرمول کای - اسکور برای طبیعی بودن، آزمون شد و توزیع آنها با توزیع طبیعی تفاوت معنادار نداشت (Sinha & Singh, ۱۹۹۳، ترجمه کرمی، ۱۳۹۷).

جدول ۱ ضرایب پایایی پرسشنامه سازگاری سینه‌ها و سینگ

روش مورد استفاده	عاطفی	اجتماعی	آموزشی	کل
دو نیمه کردن آزمون	۰/۹۴	۰/۹۳	۰/۹۶	۰/۹۵
آزمون - آزمون مجدد	۰/۹۶	۰/۹۰	۰/۹۳	۰/۹۳
کودر ریچاردسون ۲۰	۰/۹۲	۰/۹۲	۰/۹۶	۰/۹۴

روائی (اعتبار) پرسشنامه

در تجزیه و تحلیل سؤال‌ها ضرایب اعتبار برای هر سؤال به روش همبستگی دورشته‌ای و فقط روی سؤال‌هایی که همبستگی دو رشته‌ای آنها در هر دو ملاک کل نمره و نمره‌ی هر یک از حوزه‌ها، در سطح معناداری (۰/۰۰۱) تأیید شده بود،

تعیین گردید همبستگی درونی بین سه حوزه پرسشنامه محاسبه شد که ماتریس همبستگی در جدول ۲ ارائه شده است. در ضمن آلفای کرونباخ نیز در تحقیق حاضر محاسبه شد که میزان آلفا (۸۰٪) به دست آمد. (به نقل از کرمی، ۱۳۹۷)

جدول ۲ ماتریس همبستگی سه حوزه پرسشنامه سازگاری سینه‌ها و سینگ

حوزه‌ها	۱	۲	۳
a. (عاطفی)	-----	%۲۰	%۱۹
b. (اجتماعی)	%۲۰	-----	%۲۴
c. (آموزشی)	%۱۹	%۲۴	-----

روش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری دانش‌آموزان مؤثر است.

جدول ۳: نتایج تحلیل کواریانس مقایسه نمرات پس‌آزمون گروه آزمایش با گروه کنترل در مقیاس سازگاری (کل)

منابع	مجموعه مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
پیش‌آزمون	۲۲۹/۱۹	۱	۲۲۹/۱۹	۶/۴۷	۰/۰۱
گروه	۱۶۱/۴۷	۱	۱۶۱/۴۷	۴/۵۶	۰/۰۴
خطا	۷۴۳/۱۳	۲۱	۳۵/۳۸		
کل	۱۶۷۴۹/-	۲۴			

رفتار متقابل بر افزایش سازگاری دانش‌آموزان مؤثر است» تایید قرار می‌شود.

یافته‌ها

فرضیه فرعی اول

روش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان مؤثر است.

چنانچه در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود تأثیر پیش‌آزمون بر نتایج معنی‌دار بوده است. که پس از حذف اثر پیش‌آزمون، F محاسبه شده (۴/۵۶) برای مقایسه‌ی پس‌آزمون گروه کنترل و آزمایش از نظر آماری در سطح (۰/۰۴) که ($P < ۰/۰۵$) معنی‌دار است. با توجه به جدول فوق و جدول توصیفی شماره ۳ می‌توان نتیجه گرفت که روش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری دانش‌آموزان مؤثر بوده است. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت که فرض صفر رد و فرضیه‌ی اصلی این پژوهش مبنی بر «روش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل

جدول ۴: نتایج تحلیل کواریانس مقایسه نمرات پس آزمون گروه آزمایش با کنترل در مؤلفه اجتماعی مقیاس سازگاری

شاخص آماری مؤلفه سازگاری	مجموعه مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
اجتماعی (پیش آزمون)	۶۶/۸۸	۱	۶۶/۸۸	۱۰/۲۲	۰/۰۰۴
گروه	۷۵/۵۲	۱	۷۵/۵۲	۱۱/۵۴	۰/۰۰۳
خطا	۱۴۳/۹۷	۲۲	۶/۵۴		
کل	۲۲۲۴/-	۲۵			

گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری اجتماعی دانش آموزان مؤثر است» تایید می شود.

فرضیه فرعی دوم

روش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری عاطفی دانش آموزان مؤثر است.

جدول شماره ۴ نشان می دهد که تأثیر پیش آزمون بر نتیجه آزمون معنی دار بوده است که پس از حذف اثر پیش آزمون، F محاسبه شده (۱۱/۵۴) برای مقایسه پس آزمون گروه کنترل و آزمایش از نظر آماری در سطح (۰/۰۰۳) معنی دار است. با توجه به جدول فوق و جدول توصیفی شماره ۴ می توان نتیجه گرفت که روش TA بر افزایش سازگاری اجتماعی دانش آموزان مؤثر بوده است. در نهایت می توان نتیجه گرفت که فرض صفر رد شده و فرضیه فرعی اول این پژوهش مبنی بر «روش مشاوره

جدول ۵: نتایج تحلیل کواریانس مقایسه نمرات پس آزمون گروه آزمایش با کنترل در مؤلفه عاطفی مقیاس سازگاری

شاخص آماری مؤلفه سازگاری	مجموعه مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
عاطفی پیش آزمون	۳۴/۳۲	۱	۳۴/۳۲	۳/۳۴	۰/۰۸
گروه	۱۱/۵۲	۱	۱۱/۵۲	۱/۱۲	۰/۳۰
خطا	۲۲۶/۰۳	۲۲	۱۰/۲۷		
کل	۱۶۴۸/-	۲۵			

با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری عاطفی دانش آموزان مؤثر است» تایید نمی شود.

فرضیه فرعی سوم

روش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری آموزشی دانش آموزان مؤثر است.

نتایج جدول شماره ۵ نشان می دهد که تأثیر پیش آزمون بر نتیجه آزمون معنی دار نبوده است. و پس از حذف اثر پیش آزمون، F محاسبه شده (۱/۱۲) برای مقایسه پس آزمون گروه کنترل و آزمایش از نظر آماری در سطح (۰/۳۰) معنادار نیست. با توجه به جدول فوق و جدول توصیفی شماره ۵ می توان نتیجه گرفت که علی رغم افزایش سازگاری عاطفی میزان آن معنی دار نبوده است. در نهایت می توان نتیجه گرفت که فرض صفر رد نشده و فرضیه فرعی دوم این پژوهش مبنی بر «روش مشاوره گروهی

جدول ۶: نتایج تحلیل کواریانس مقایسه نمرات پس آزمون گروه آزمایش با کنترل در مؤلفه آموزشی مقیاس سازگاری

منابع	مجموعه مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
آموزش پیش آزمون	۱۸/۵۷	۱	۱۸/۵۷	۲/۸۷	۰/۱۰
گروه	۱/۴۹	۱	۱/۴۹	۰/۲۳	۰/۶۳
خطا	۱۴۱/۹۱	۲۲	۶/۴۵		
کل	۲۲۲۲/-	۲۵			

علی‌رغم افزایش سازگاری آموزشی، معنادار نبوده است. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت که فرض صفر رد نمی‌شود و فرضیه چهارم این پژوهش مبنی بر «روش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری آموزشی دانش‌آموزان مؤثر است» تایید نمی‌شود.

نتایج جدول شماره ۶ نشان دهنده آن است که تأثیر پیش‌آزمون بر نتیجه آزمون معنی‌دار نبوده و پس از حذف اثر پیش‌آزمون F محاسبه شده (۱/۱۲) برای مقایسه پس آزمون گروه کنترل و آزمایش از نظر آماری در سطح (۰/۲۳) معنادار نیست. با توجه به جدول فوق و جدول توصیفی شماره ۶ می‌توان نتیجه گرفت که

جدول ۷: نتایج آزمون t گروه‌های مستقل برای مقایسه میانگین‌های پیش‌آزمون سازگاری در پایه اول و دوم

متغیر	گروه شاخص	تعداد	میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری
سازگاری	اول	۱۴۱	۲۲/۱۶	۶/۸۶	۲/۱۱	۱۹۲	۰/۰۳
	دوم	۵۳	۱۹/۷۵	۷/۵۷			

مهارت‌های ارتباطی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش رضایت زناشویی زنان ساکن شهر اصفهان صورت گرفته است با نتیجه این فرضیه مطابقت دارد. تحقیقی هم توسط حاجی سید نصیر (۱۳۸۱) تحت عنوان تأثیر مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار تبادل بر خود پنداره و منبع کنترل دانشجویان دختر دانشگاه‌های تهران انجام گرفته است که نتایج آن با نتیجه این فرضیه همخوانی دارد.

فرضیه دوم: روش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان مؤثر است. نتایج این پژوهش در رابطه با فرضیه با نتایج تحقیق Murray (2015) & Malmyren که تحت عنوان تأثیر اجرای یک برنامه آموزش رابطه معلم - دانش آموز را بر سازگاری اجتماعی، عاطفی و آموزشی دانش‌آموزان صورت گرفته است همخوانی دارد. همچنین نتیجه این فرضیه با نتایج تحقیق Lipschitz & Itzhaky (2015) که تحت عنوان رابطه بین منابع درونی (عزت نفس، احساس تسلط) منابع بیرونی (حمایت اجتماعی) و سازگاری ۱۱۲ نوجوان را در یک مرکز درمانی مسکونی اسرائیلی صورت گرفته است مطابقت دارد.

Yalom (1975) نیز در پژوهش‌های خود در زمینه نقش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل روانی بر سازگاری اجتماعی به نتایجی دست یافت که با نتیجه این پژوهش مطابقت دارد. پژوهش دیگری توسط وظیفه شناس (۱۳۹۰) تحت عنوان مقایسه سازگاری اجتماعی، عزت نفس و هوش دانش‌آموزان فاقد پدر دختر و پسر مقطع متوسطه شهرستان اسفراین صورت گرفته است که با نتیجه این فرضیه همخوانی دارد. نتایج تحقیق فنونی (۱۳۹۰) که تحت عنوان رابطه خود پنداره و سازگاری اجتماعی با پیشرفت تحصیلی دختران سال اول متوسطه منطقه ۱۰ تهران صورت گرفته است با نتیجه این فرضیه مطابقت دارد. همچنین نتیجه تحقیقی که توسط Johnston (1985) تحت عنوان بررسی اثرات آموزش گروهی تحلیل ارتباط متقابل بر

فرض صفر (H_0) عبارت است از این که بین میانگین‌های دو جامعه، پایه اول و دوم از نظر میزان سازگاری تفاوت وجود ندارد و تفاوت بین میانگین‌ها در نتیجه شانس است یا به عبارتی: $\mu_1 = \mu_2$ یا $H_0 = \mu_1 - \mu_2 = 0$ فرض خلاف (H_1) عبارتست از این که بین میانگین‌های سازگاری دو گروه در جامعه تفاوت معنادار وجود دارد. یعنی $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$ با توجه به نتایج حاصل از جدول ۷ مشاهده می‌شود که $t_p = 2/11$ است. جدول با $(df=192)$ و با احتمال $(p < 0/05)$: مساوی $(1/96)$ است. چون $t_p = 2/11 > 1/96$ است بنابراین فرض صفر رد می‌شود و نتیجه گرفته می‌شود که بین میانگین‌های مورد مقایسه تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، بین میانگین‌های سازگاری دو گروه پایه اول و پایه دوم تفاوت معناداری وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اول: روش مشاهده گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری کل دانش‌آموزان مؤثر است. نتایج این پژوهش در رابطه با فرضیه با نتایج تحقیق Halbrook (1990) که تحت عنوان بررسی تأثیر آموزش‌های رویکرد تحلیل تبدالی بر روی عزت نفس و افزایش سازگاری در بهبود زنان الکلی صورت گرفته است همخوانی دارد. همچنین نتیجه این فرضیه با نتایج تحقیق Schroeder (1990) که جهت دستیابی به تغییرات در خصوص رفتار، میزان سازگاری و عزت نفس در نوجوانانی که دچار اختلال رفتاری بودند، با استفاده از تحلیل ارتباط متقابل صورت گرفته است مطابقت دارد. نتایج تحقیق دیگری که توسط خدائی خیابوی (۱۳۹۷) تحت عنوان بررسی خدمات مشتری در شرکت هواپیمایی (هما) با ارائه رویکرد تحلیل ارتباط محاوره ای انجام گرفته است با نتیجه این فرضیه همخوانی دارد. نتیجه تحقیق دیگری که توسط طهرانی (۱۳۹۴) تحت عنوان بررسی تأثیر آموزش

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از کلیه شرکت‌کنندگان این پژوهش که با استقبال و بردباری، در روند استخراج نتایج همکاری نمودند، اعلام می‌دارند.

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند.

واژه نامه

1. Adjustment	۱. توان‌سازی
2. Transactional Analysis	۲. رویکرد تحلیل رفتار متقابل
3. Social Adjustment	۳. سازگاری اجتماعی
4. Affective Adjustment	۴. عاطفی
5. Self-Concept	۵. خود‌پنداره
6. Control Source	۶. منبع کنترل

منابع فارسی

- احمدی، سید احمد. (۱۳۹۵) روان‌شناسی نوجوانان و جوانان. اصفهان: انتشارات مشعل.
- پورافکاری، ن. (۱۳۹۳). فرهنگ جامع روان‌شناسی-روان‌پزشکی و زمینه‌های وابسته. تهران: فرهنگ معاصر.
- پوردهقان، حمیدرضا. (۱۳۹۳) بررسی میزان سازگاری تحصیلی و سبک هویت دانشجویان دانشگاه‌های تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه تربیت معلم.
- حاجی نصیر، م. (۱۳۹۴). تأثیر مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر خودپنداره و منبع کنترل دانشجویان دختر دانشگاه‌های تهران. پایان‌نامه دکتری یا کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران یا علامه طباطبایی
- شفیع آبادی، عبدالله، ناصری، غلامرضا. (۱۳۹۰) نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی. چاپ هشتم. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- طهرانی، فاطمه. (۱۳۹۴) بررسی تأثیر آموزشی مهارت‌های ارتباطی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش رضایت زناشویی زنان ساکن شهر اصفهان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
- عیدیان، فاطمه (۱۳۹۶) بررسی و مقایسه رابطه بین سازگاری و عزت نفس و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر و پسر دبیرستانهای شهرستان اسفراین در سال تحصیلی ۸۵-۸۴ پایان‌نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
- فنونی، خ. (۱۳۹۰). رابطه خودپنداره و سازگاری اجتماعی با پیشرفت تحصیلی دختران سال اول متوسطه منطقه ۱۰ تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد- دانشگاه تهران یا علامه طباطبایی
- مکنتی، پگاه. (۱۳۹۴) بررسی تأثیر مشاوره گروهی با رویکرد شناختی- رفتاری بر سازگاری اجتماعی دختران نوجوان ساکن مراکز

روی‌سازی بین فردی و تعاملات بین فردی در دانشجویان فارغ‌التحصیل در امر سرپرستی انجام گرفته است با نتیجه این فرضیه همخوانی دارد. تحقیق دیگری توسط مکنتی (۱۳۹۴) تحت عنوان بررسی تأثیر مشاوره گروهی با رویکرد شناختی- رفتاری بر سازگاری اجتماعی دختران نوجوان ساکن مراکز شبانه‌روزی بهزیستی شرق تهران در سال تحصیلی ۸۵-۸۴ صورت گرفته است که نتایج آن با نتیجه این فرضیه مطابقت دارد.

فرضیه سوم: روش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری عاطفی دانش‌آموزان مؤثر است.

یافته‌های این پژوهش نشان دهنده آن است که روش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری دانش‌آموزان مؤثر نمی‌باشد و این رابطه معنی‌دار نیست ($p > 0.05$). نتایج این پژوهش در رابطه با فرضیه سوم با نتایج تحقیقات (Murray & Malmyren 2015) که تحت عنوان تأثیر اجرای یک برنامه آموزشی رابطه معلم- دانش‌آموز بر سازگاری اجتماعی، عاطفی و آموزشی دانش‌آموزان صورت گرفته است همخوانی ندارد. تحقیق دیگری توسط واحد تحقیقات اداره کل آموزش و پرورش استان خوزستان، تحت عنوان مقایسه عملکرد تحصیلی و سازگاری عاطفی- اجتماعی دانش‌آموزان جهشی و غیر جهشی مدارس ابتدایی شهر اهواز صورت گرفته است که نتایج آن با نتیجه این فرضیه مطابقت دارد.

فرضیه چهارم: روش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری آموزشی دانش‌آموزان مؤثر است. یافته‌های این پژوهش نشان دهنده آن است که روش مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش سازگاری آموزشی دانش‌آموزان مؤثر نمی‌باشد و این رابطه معنی‌دار نیست ($p > 0.05$). نتایج این پژوهش در رابطه با فرضیه چهارم با نتایج تحقیقات Murray & Malmyren (2015) که تحت عنوان تأثیر اجرای یک برنامه آموزشی رابطه معلم- دانش‌آموز بر سازگاری اجتماعی، عاطفی و آموزشی دانش‌آموزان صورت گرفته است همخوانی ندارد. همچنین نتیجه این فرضیه با نتایج تحقیق Lipschitz & Itzhaky (2015) که تحت عنوان رابطه بین منابع درونی و منابع بیرونی و سازگاری اجتماعی و آموزشی ۱۱۲ نوجوان در یک مرکز درمانی انجام گرفته است مطابقت ندارد.

موازین اخلاقی

در این مطالعه اصول اخلاق در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان و حفظ اطلاعات محرمانه آنها رعایت گردیده است.

- in eastern Tehran. Master's thesis. Islamic Azad University (Science and Research Branch). [Persian]
- Murray, C., & Malmyren, K. (2015). Implementing a teacher – student relationship program in a high poverty urban school : Effects on social , emotional and academic adjustment and lesson learned . journal of school psychology . p 137-152
- Pourafkari, N. (2014). Comprehensive Dictionary of Psychology-Psychology and Related Fields. Tehran: Contemporary Culture. [Persian]
- Pourdehghan, H. (2014) Study of the Level of Academic Adjustment and Identity Style of Tehran University Students. Master's Thesis. Tehran: Tarbiat Moalem University. [Persian]
- Schroeder, C. (1990). Using transactional analysis to achieve changes in behavior, adjustment, and self-esteem in adolescents with behavioral disorders. Journal of Adolescent Counseling
- Shafi'abadi, A., Naseri, G. (2011) Theories of Counseling and Psychotherapy. Eighth Edition. Tehran, University Publishing Center. [Persian]
- Sinha, D., & Singh, R. (1993). Handbook of Psychological and Social Instruments. New Delhi: Concept Publishing Company.
- Tehrani, F. (2015) Study of the Educational Effect of Communication Skills with the Approach of Interaction Analysis on Increasing Marital Satisfaction of Women Living in Isfahan. Master's Thesis in Counseling. Tehran: Islamic Azad University, Roudehen Branch. [Persian]
- Vazeeefshnas, H. (2011). Comparison of social adjustment, self-esteem and intelligence of fatherless high school students (girls and boys) in Esfaryen city. Master's thesis, Azad University or Payam Noor. [Persian]
- Weiten, W., & Lloyd, M. A. (2008). Psychology Applied to Modern Life: Adjustment in the 21st Century (9th ed.). Wadsworth Cengage Learning.
- Yalom, I. D. (1975). Theory and practice of group psychotherapy (2nd ed.). Basic Books.
- شبانہ روزی شرق تهران . پایان نامه کارشناسی ارشد . دانشگاه آزاد اسلامی (واحد علوم و تحقیقات)
- وظیفه‌شناس، ح. (۱۳۹۰). مقایسه سازگاری اجتماعی، عزت نفس و هوش دانش‌آموزان فاقد پدر (دختر و پسر) مقطع متوسطه شهرستان اسفراین. پایان‌نامه کارشناسی ارشد ، دانشگاه آزاد یا پیام نور

فهرست منابع

- Ahmadi, S.A. (2016) Psychology of Adolescents and Youth. Isfahan: Mashal Publications. [Persian]
- Corsini, R.J. (2008). Introduction of the Dictionary of Psychology. Routledge.
- Eidian, F. (2017) Study and comparison of the relationship between adjustment, self-esteem and academic achievement of male and female high school students in Esfaryen city in the academic year 2004-2005. Master's thesis. Tehran: Shahid Beheshti University. [Persian]
- Fanouni, Kh. (2011). The relationship between self-concept and social adjustment with the academic achievement of first-year high school girls in Tehran's 10th district. Master's thesis - University of Tehran or Allameh Tabatabaei. [Persian]
- Haji Nasir, M. (2015). The Effect of Group Counseling with the Approach of Interaction Analysis on Self-Concept and Locus of Control of Female Students of Tehran Universities. Doctoral or Master's Thesis, University of Tehran or Allameh Tabatabaei. [Persian]
- Halbrook, B. (1990). The effect of transactional analysis training on self-esteem and increased adjustment in alcoholic women
- Johnston, S. J. (1985). Effects of transactional analysis group training on interpersonal adjustment and interactions among graduate students in supervision. Transactional Analysis Journal.
- Lipschitz, E.R., & Itzhaky , H. (2015). Social support mastery, self –esteem and individual adjustment among at- risk youth . child and youth care forum p329-346.
- Maknati, P. (2015) Study of the effect of group counseling with a cognitive-behavioral approach on the social adjustment of adolescent girls living in boarding schools